

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

Chokier, Érasme de
Coloniae Agrippinae, 1684

46. An exempti possint esse tutores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

trici. *Rebuff. de privileg. Scholar. privileg. 106. num. 14. Et seqq. Barb. l. i. §. si quis num. 13. ff. de appellat. vide Supra quest. 26.* Ergo simili in calu idem statuendum est in exemptis, per auctoritates *Rebuffi & DD. supra citatorum*, quia cum actus attribuitur personis mixtis, qualitas unius ex mixtis attrahit ad se totum mixtum. *d. l. queritur ubi late DD.* Porro ratio præactæ proportionis & Analogiæ est, quod quando duo sic se habent, quod alterum est metiens, alterum mentium, lex disponens circa metiens censetur similiter cum eadem esse ratio etiam disponere circa ipsum mentium. *Dominic. cap. primo colum. 3. vers. sed solum quinto ubi Franc. num. 8. vers. nono limita de temporibus ordinand. in 6. Navarrus in manuali ca. 22. num. 72. vers. ad questionem.* In iis enim quæ ad invicem commensurantur, idem est iudicium, eademque juris dispositio. *Franc. d. num. 8.* Quare cum inter præactos sit quedam fori commensuratio, ab illis invicem argumentatio duci potest. *DD. ubi supra. Navarr. cons. 62. num. 5. de Regular. ad instar etiam equiparatorum, quorum idem esse iudicium dixi infra lib. 4. quest. 54. num. 4. Caval. Decis. 32. num. 6. par. 1.*

QUESTIO XLVI.

An possint esse tutores?

SUMMARIUM.

1. Opinio affirmativa.	10. Voluntaria iurisdictiones possunt expedi-
di quocumque tempore.
2. Datio tutoris spectat ad ordinarium.	11. Exempti etiam Religiosi, possunt esse exe-
cutores testamentorum.
3. Exempti non sunt de Diocesi.	12. 13. Compelluntur tamen ad rationes ab
ordinario cum quadam distinctione.
4. Paria dicuntur fieri extra territorium,
vel in loco exempto.	14. Argumentum ab executoribus ad tu-
tores.
5. Testamentum factum in loco exempto Se-
nensi, non censetur factum Senis.	15. Laicus an constituere possit tutores cle-
ricos.
6. Delegari non potest tutor, qui deleganti
non subest.	16. Questio resolvitur cum distinctione.
7. Opinio affirmativa.	18. Episcopus dat tutores Laicos personis mi-
serabilibus.
8. Voluntaria iurisdictione que sit.	
9. Cessante causa privilegii, cessat privi-
legium.	

P 2

19. Si

19. Si in dioecesi non sint idonei, an possint nominari exempti.
 20. Ecclesiasticus supplet negligentiam laici.
 21. Quid si Ecclesiasticus habeat mixtum

- imperium.
 22. An clerici, monachi &c. aut similes fungi possint tutela.
 23. Tutor conveniri debet in foro pupilli.

DUBIA videtur hæc quæstio, pro cuius negativa videtur esse Wezembecius In parat. ff. tit. de tutel. num. 6. dum sic dicit. Qui in dignitate aliqua aut privilegio sunt, ut miles, colonus principis, exempti à jurisdictione & similes, quibus adjunctis pupilli conditio deterior futura est, quia pares potentioribus esse non possumus, eis tutela delegari prohibetur, ita ille per l. neque l. 4. l. fin. C. qui dantur tutores l. 3. ff. de alienat. mutat. judic. caus. fact. Datio enim tutoris spectat ad magistratum sive ad ordinarium loci. Gail. lib. 1. obser. 1. num. 48. l. 1. ff. de tutorib. & curat. datus ab his ubi glo. verb. ejusdem text. l. jus dandi ff. eod. & d. l. neque & Loriot in apicibus juris tit. de tutel. axiom. 18. & seq. Faber l. unica in fine ubi & DD. C. ubi petantur tutores, à quo hi adeo sunt exempti, ut extraneorum jure censeantur, glof. & præf. seicatus supra eod. lib. cap. 45. nu. 5. non enim dicuntur esse de dioeceli sive de territorio loci. Lopus Clem. 2. de privileg. Fel. & DD. cap. grave de officio ord. & dixi latius supra quæstione quinta vers. Ad tortum negatur, usque ad vers. ad postremum Ang. conf. 337. alias 307. quod incipit in causa Clem. 1. de excessib. pralat. Anton. de Rosellis tract. de indulgentiis num. 315. Ideoque argumento à personis ad loca paria dicuntur extra territorium fieri vel in loco exempto. Cald. conf. 14. de foro compet. Ang. conf. 230. Quædam Margareta vol. 2. DD. d. cap. grave, unde inquit Ang. Cald. Fel. jam citati, testamentum factum in loco exempto Senensi, non censeri factum in territorio Senensi. Quod si cum in exemptos jurisdictioni ordinarii dantis tutores non extendatur, eis tutelam delegare non possit, ut enim dictum est, delegari non potest tutor, qui jurisdictioni delegantis non subest. d. l. 1. & d. l. jus dandi l. neque locum C. qui petant tutores. Barthol. l. etiam municeps. ff. de Tutelis. glo. l. quæro ff. de testam. tutel. Pro affirmativa autem adfertur, quod in his quæ sunt voluntariæ jurisdictionis, exempti possunt sese subicere ordinario, etiam sine venia superioris, lo. Andr. cap. 7. de priv. in 6. Lopus cap. cum in illis de tempor. ord. in 6. & Clement. attendentes §. casuum de statu regul. Laudens. Clem. 1. de relig. Brixienfis in reperi. verb. exemptio col. 1. & 5. Voluntariam jurisdictionem voco, quæ à partium mera voluntate dependens jurisdictionem cognitionem non requirit, nec in invitum redditur, velut manumittere, adoptare, beneficia conferre, nor. l. 2. ff. de offic. prator. & DD. l. actus C. de feris ac ut sunt verba Molinæ ad consuet. Parisiens. tit. 1. §. 42. num. 11. fol. 562. Cum agitur (inquit) de tutore aut curatore deputando minori aut agnato furioso vel prodigo, Aut de insinuatione, donatione, exemptione veterum instrumentorum, vel de

apertura & publicatione testamenti, aut decreto interponendo in alienatione praediorum minoris & similibus, in ejusmodi enim voluntariis viget ordinarii jurisdictionis in exemptis. *Molin. d. num. 11.* quippe quod tum esset finis & causa privilegii, de qualitate dictum est supra capite primo. Ideoque cessante causa privilegii, cessare debet privilegium *l. i. i. l. i. u. ff. de leg. 2. cap. cum divi. dist. 63. Rom. cons. 180. num. 7. d. i. infra lib. 3. cap. 7.* Unde possunt expediri quocumque tempore etiam feriatis & ubicunque d. *l. alt. ubi Bald. & DD. Mol. ubi supra Ant. de Canario tract. de insinuat. instrument. quest. 6. num. 14. per tex. l. qui habet §. quolibet loco & tempore curatorem dari posse ff. de Tutelis l. nec mandante §. duri ubi Barib. ff. de tutorib. & curat. dat. ab his doct. Abb. cap. cum Ecclesia num. 6. de immunit. Eccles. Vantius de nullitate ex defectu ordinarij num. 109. fol. 28.* nec in tutore deputando requiritur causa cognitio aut citatio, nisi is detur per inquisitionem. *Barib. l. qui habet §. quolibet ff. de tutel. l. legitimos in pr. ff. de legu. tutel. Traq. Tract. Res inter alios abla num. 87. Confirmatur primo Ratione à simili, nam exempti quamvis religiosi, possunt esse executores testamenti. Fel. c. fin. n. 6. vers. & adde de foro compet. fol. 44. Fumus verbo executor n. 14. Clem. unica ubi Sabarella de testa. Io. Franc. Pannus tract. de visitationib. q. 5. secunda partis n. 92. tract. 14. Idem. tract. de officio capituli sede vacante q. 7. secunda partis n. 6. vol. tract. 15. Navarr. cons. 1. ne clerici vel Monachi par. 1. Ang. in summa verb. executor n. 20. hac tamen distinctione, quod religiosi compellantur ad rationes ab ordinatio, alii vero ne utiquam. Ang. d. n. 20. Fumus d. n. 14. glo. Clem. 1. verb. tales, ubi etiam Cord. n. 12. de testa. Io. Bapt. Pavinus. d. tract. de potest. cap. sede vacante d. num. 6. Quod tamen Concilium Tridentinum postea temperavit, nam indistincte executores testamenti ad pias causas ad rationem Episcopo reddendam obligantur, sess. 22. c. 8. de reform. Petr. Brixian. reper. verb. Exempti si tanquam executores. Alphonsus Villagros in speculo visitatorum fol. 32. n. 9. Idque tanquam sedis Apostolicae delegato, de quo sequenti parte suo proprio capite dicitur: Ad haec si ita in executoribus dispositum est, videtur ab identitate idem hac in quaestione resolvendum quo ad tutores, hi enim & illi eisdem quasi legibus constitutionibusque regulantur, Ioannes Jacobi à Canibus Io. Aldendorp. tractatibus de executoribus ultima volunt per tot. Jacob de Arena tract. de commissariis, Ferrarius in forma libelli ad reddendam rationem tutela §. an executores n. 1. fol. 306. Confirmatur secundo Argumento proportionabili, quod est inter clericos respectu iudicis laici, & exemptos respectu ordinarii, quod valere diximus supra cap. 4. vers. Idque argumento n. 5. Nam opinione Angel. §. sed hoc iure num. 3. insi. de auxiliano tutore Stephan. Ausrer. tract. de potestate seculari super Ecclesiast. personis regula 2. num. 28. & regul. 4. num. 25. Massuer. in pract. ut. de tutore num. 18. Pro solutione quaestionis videtur cum Molinco d. num. 11. distinguendum, aut enim exempti ultro sine strepitu iudicii tutorem legitimam susci-*

suscipiunt, tunc locus erit opinioni affirmativa. glossa l. *divus in verb. vendicare ff. de tu-*
torib. & curat. datis ab his, comparantur enim exempti extraneis, qui legitima tutela
 fungi possunt, Dativa vero minimè. Cavalcan de *Tutore & Curatore cap. 1. numer. 3.*
 Aut vero tergiversantur judicialiter contestando, quo calu tutelam evitabunt, re-
 trahentque causam ad suum judicem. Quæ tamen distinctio non usquequaque sa-
 tisfecit omnibus argumentis, Nam licet Angelus & sequaces existunt sacerdo-
 tem dari posse tutorem à giudice laico, ex quo is habeat Domicilium sub jurisdic-
 tione judicis laici, quippe quod ad hoc ut quis dari non possit tutor, duo copu-
 lative requirantur, videlicet quod extraneus sit, & quod ibi non habeat domici-
 lium, d. *l. neque C. Quid dari tutores possint, Ang. d. §. sed jure num. 3. Inst. de Atuliano*
tutor. Cæteris tamen longe aliter visum est, volunt enim judicem læculationem non posse
 clerico tutorem constituere, ex quo is non sit de ejus jurisdictione, & vice versa
 Ecclesiasticum non posse constituere laicum, quia similiter non habet jurisdic-
 tionem temporalem, nec jus eum cogendi. Faber §. *1. n. 4. & 5. instit. de Atuliano tutore*
per l. 1. in fin. l. jus dandi ff. de tutor. datis ab his & §. 1. & seq. instit. de Atul. tut. Auth. sta-
tuimus C. de Episcop. & clericis Barib. l. etiam ff. de tutela. Rol. à Valle de inventario par. 2.
quest. 16. num. 1. 2. & seqq. Idque etiam si Ecclesiasticus de consuetudine cognosce-
 re posset indistincte inter laicos de causis civilibus, non enim ideo istiusmodi
 consuetudo trahenda esset ad causas mixti imperii, qualis est datio tutoris. Faber
 d. §. *1. num. 6. instit. de Atulian. tutor.* Restringendum tamen istud est, 1. in misera-
 bilibus personis laicis, eis enim Episcopus indistincte tutores dare potest, verum-
 tamen non aliis quam suæ jurisdictioni subiectos, cap. *per venit diff. 86. cap. genera-*
luer 16. quest. 1. cap. licet diff. 37. cap. Ciprianus 21. quest. 3. Fumus verb. tutela nu. 2. Ang.
eod. verbo in summa. Faber d. §. 1. nu. 5. instit. de Atulian. tutor. Bald. cons. 363. vol. 1. Barib.
l. legitimos in fin. cum addit. ff. de legitim. tutorib. Mathias Castrinus in annot. ad. massue-
vum tit. de tutore in questionibus num. 16. fol. 405. Faber §. minores n. 2. ubi vide instit. de
excusat. tutorum.

An tamen miserabiles esse debeant habitu & actu simul, an vero satis sit, si sint
 habitu aut actu tantum, videatur latè Abbas & DD. cap. *significantibus nu. 6. de officio*
delegati DD. l. unica C. quando imper. inter pupillos & viduam, Faber. Auth. presbite-
ros C. de Epif. & clericis. Porro si iudex, quisquis ille sit, non habeat sub se idoneos,
 quos ad tutelæ munus nominare possit, poterit alium nominare etiam exemptum,
 proprioque ejus judici ut cogat representare. Ita enim Divus Marcus & Severus
 Proculo rescripserunt in hæc verba l. *divus ff. de tutorib. & curat. datis.* Si quando
 defunt in civitate, ex quo pupilli oriundi sunt qui idonei videantur esse tutores, of-
 ficiam sit magistratum inquirere ex vicinis civitatibus honestissimum quemque,
 & nomina præfidi provincie mittere, non ipsos arbitrium dandi sibi vendicare, cu-
 jus legis dispositio quare in exemptis rationem habere non possit non video, ubi
 enim

enim eadem est ratio, ibi etiam eadem juris æquitatisque debet esse dispositio, late pre-
ses loco ab identitate rationis.

Restringo antedicta 2. nisi iudex secularis in constituendo tutorem laico sit negli-
gens, tum enim iurisdicctio seu datio devolveretur ad Ecclesiasticum, cap. ex tenore, ca.
cum sit, c. licet ubi DD. de foro compet. Faber d. §. 1. n. 5. in fin. de Tutela tutor.

Restringo 3. nisi consuetudo tribueret Ecclesiasticis mixtum imperium huiusmodi
cognitionem inter laicos, esset enim observanda. l. 1. C. de Emancip. lib. Faber sep. d. nu-
mer. 6.

An vero indistincte clerici in minoribus majoribusve ordinibus Monachi, Episco-
pi & similes possint fungi munere tutelæ testamentariæ legitimæ dativæ, ne meos
cancellos egrediar, videantur DD. Specul. tit. de tuore Rubr. de impug. tutorum §. Ge-
neraliter vers. Item opponitur nu. 10. & seq. cum addit. Faber & DD. d. Auth. presbiteros
Barth. d. legitimos §. si legitimus cum add. ff. de legitimis tutorib. Angel. & Fumus d. verb.
tutela n. 2. Abb. c. ex parte de sepult. nu. 5. Castrius loco citato DD. §. idem in milite inst.
de excus. tutor. Faber §. minores quem vide numer. 2. in fine inst. de excus. tutor fol.
53. vol. 4.

Quod si tutor nomine pupilli conveniatur, adiri debet iudex non tutoris, sed
is qui proprius est pupilli, cujus contemplatione convenitur, cap. cum deputati ubi
Abbas de iudic. & in c. literas de restitu. spoliat. Barth. l. 1. §. sufficit ff. de administ. tutor.

Q U Æ S T I O XLVII.

Quid juris si exempti fidē jubeant?
S U M M A R I U M.

1. Exemptus non potest esse fidejussor judi-
cio sibi, in contractibus vero potest.	5. Clerici an fide jubeere possint.
3. Potest tamen recusari.	6. Recipiens exemptum in fide iussorem, an
variare possit.
4. Fidejussor exempti conveniri debet coram
suo ordinario.	7. Fidejussor exempti an debeat desenti ante
principalem.

Exemptus fidejussor iudicio sibi esse non potest, quippe quod ejusmodi fidejussor
esse debeat ejusdem fori, quo iudicium agitur, Barth. l. 3. n. 11. ff. de fidejussorib. glos.
l. 1. ff. qui satisfare cogantur. Card. Clem. 1. qu. 8. de censibus. Abb. c. 1. n. 2. in addit. & n. 6.
de fidejussorib. Samsonus ad. cons. Turonens. tit. 1. §. 24. glo. 3. vers. pro finali rex. l. 1. ubi
DD. ff. si quis in ius vocat. non jertit l. si fideius. ubi rex. ff. qui satisfare cogantur.

At vero in contractibus esse potest, nullo enim id jure prohibetur, et ubi
mus autem sine lege loqui. §. consideremus Auth. de triente & semisse l. illam in fin.
C. de collat. quippe satis est eo in casu fidejussorem sine exceptione conveniri
posse, Barth. d. l. 3. numer. 11. in fine Abb. cap. 1. & seqq. de fidejussoribus,
licet.